

א. המניח כלים תחת הצנור אחד כלים גדולים ואחד כלים קטנים אפילו כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה פוסלין את המקוה אחד המניח ואחד השוכח כדברי בית שמאי ובית הלל מטהרין בשוכח אמור ר' מאיר נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל ומודים בשוכח בחצר שהוא טהור אמור ר' יוסי עדיין מחלוקת במקומה עומדת:

ב. המניח טבלא תחת הצנור אם יש לה לבזבז פוסלת את המקוה ואם לאו אינה פוסלת את המקוה זקפה לידוח בין כך ובין כך אינה פוסלת את המקוה:

ג. החוטט בצנור לקבל צרורות בשל עץ כל שהוא ובשל חרס רביעית רבי יוסי אומר אף בשל חרס כל שהוא לא אמרו רביעית אלא בשברי כלי חרס היו צרורות מתחלחלים בתוכו פוסלים את המקוה ירד לתוכו עפר ונכבש כשר סלון שהוא צר מכאן ומכאן ורחב מן האמצע אינו פוסל מפני שלא נעשה לקבלה:

ב. תוספתא מקוואות | פרק ה'

ה. מטהרין את המקוואות העליון מן התחתון והרחוק מן הקרוב כיצד מביא סילון של עץ ושל עצם ושל כלי זכוכית ומניח ידיו התחתון עד שתתמלא מים ומושך והשיקן אפילו כבשעורה ודיו ואם נכפף הסלון כל שהוא פסול במה דברים אמורים בזמן שהיו זה על גבי זה אבל היו זה בצד זה מביא סילון של רכובא מכאן וסילון של רכובא מכאן וסילון אחד באמצע ומשיק ויורד וטובל:

ג. רמב"ם | מקוואות פרק ח

ז. מטהרין את המקוואות העליון מן התחתון והרחוק מן הקרוב, כיצד מביאין סילון של חרס או של אבר וכיוצא בהן שאין הסילונות פוסלין את המקוה ומניח את ידיו תחתיו עד שיתמלא מים ומושכו ומשיקו עד שיתערב המים שבסילון עם מי המקוה כאחד אפילו כשערה דיו והרי שני המקוואות שהסילון ביניהן כמקוה אחד. פוסלין את המקוה. א"ל בתוספת' ואם היה הסילון כפוף כל שהוא פוסל וקשיא לי שהרי אמרו במשנה הכלים הטהורים שכלי חרס הסילונות אף על פי שהם כפופים ואף על פי שמקבלים ואולי אף על פי שהן טהורין לעצמן מ"מ כיון שזני קבלה הם ומקבלין פסולין למקוה מידי דהוה אכלי גללים וכיוצא בהן מפני שיש עליהן תורת כלי קיבול.

ד. בעלי הנפש | שער המים סימן ג'

והנך לטורות דתנן במתניתין דלעיל דמשמע הלטור עצמו אינו פוסל, בשאין לו בית קבול. והסילון אף על פי שהוא כר מכאן ומכאן ורחב באמצע אף על פי שיש לו בית קבול במקום רחבו אינו פוסל, לפי שאין נותנין סלונות במקום שיהא לריך לקבל שום דבר אלא העצרת המים לצד. ולאוהו הרוחב שצאמצע לא נעשה כדי לקבל אלא שלא בצוונה נעשה או לנוי בעלמא. אבל אם נכפף הסילון מעט, ההוא ודאי פוסל שלכך נכפף כדי לקבל, והכי איתא בתוספתא מקוואות (פ"ה ה"ז).

צינורות כפופים למקווה

ה. שו"ע יו"ד | סימן ר"א

לד. אין הכלי חשוב לפסול המים שבו משום שאיבה, אלא אם כן הוא ראוי לקבל קודם שיקבענו ושיתמלא לדעת, ואז פוסל בין אם הוא כלי גדול המחזיק ארבעים סאה בלח שהם כוריים ביבש, בין אם הוא כלי קטן ביותר, ואפילו הם כלי גללים, כלי אבנים, כלי אדמה.

לה. המניח טבלא תחת הצנור אצל המקוה כדי שיפלו ממנו המים למקוה, אם יש לה ד' שפות שראויה לקבל המים, פוסלת; ואם לאו, אינה פוסלת. זקפה על צדה לידות, אפילו יש לה שפות, אינה פוסלת כיון שאינה עומדת בענין שראויה לקבל; וכגון שהמים ראויים לבא למקוה זולתה, אבל אם אין המים ראויים לבא למקוה זולתה, אפילו זקפה על צדה או כפאה על פיה, פוסלת.

לו. צינור שאין לו ד' שפות אינו חשוב כלי וראוי להביא על ידו מים למקוה; ואם חקק בו גומא אחת קטנה קודם שקבעו, אם הוא של עץ אפילו אין הגומא מחזקת אלא כל שהוא נעשה כולה על ידה כלי וכל המים שעוברין עליו חשובין שאובים; ואם הוא של חרס, אין החקיקה פוסלתו אלא אם כן היא מחזקת רביעית, ואם נפלו צרורות או עפר בגומא אינו חשוב סתימה לבטלו מתורת קבלה אלא אם כן יהיו מהודקים לתוכה. סילון שהוא צר מכאן ומכאן ורחב באמצע, אינו חשוב קבלה לפסול בו המקוה. הגה: ולכן מותר לעשות מקוואות ע"י לטורות וסלונות של עץ שמביאין מים מן הגהר או שאר מעין אל המקוה (מרדכי קדושין בשם הר"ר שמריה ור"ן ה"ג ותשובת רא"ש וכן הוא דעת הטור ורמב"ם). או לטורות של הגגות (מהרי"ק שורש נ"ד ונ"ו); ולא חיישינן שמא נעשה בהן גומא מכה לחלוותית ומקבלים, ללא מקרי קבלה אף אם היה בהן גומא האיל ולח עשאו אדם צנונה (שם טעמא דהר"ש). ואם המים באים אל הצינור על ידי כלים הקבועים בגלגל והם נקובים בדרך שלא מקרי כלי, מותר לטבול בהן אם יש מ' סאה במקוה (מרדכי הלכות נדה בשם רוקח); אבל אם אין בה מ' סאה, אין לטבול שם ללא מקרי חצור לנהר ע"י זה ועיין בא"ח סימן קנ"ט (ב"י ס"ם זה ולא כרוקח).

ו. בית הלל | על שו"ע יו"ד, סימן ר"א סעיף ל"ו בהג"ה

הנה מה שהפליג הגאון מהרי"ק שפשט המנהג לעשות מקוואות מן הגגות בכל ישראל הנה אדרבה שכבר פשוט המנהג שלא לעשות מקוואות מן הגגות ע"י גשמים ולא ראיתי בשום מקום בכל מדינות פולין וליטא וגם באשכנז לא שמעתי שיש בשום מקום לעשות מקוואות ע"י גשמים אך בק"ק האמבורג נהוגין לעשות כן ע"י גשמים.

ז. ליקוטי הגר"א | מקוואות פרק ד', משנה ג'

סילון שהוא כר כו' מפני שלא נעשה לקבלה. כר מזדיה הוא דאינו פוסל שלא נעשה לקבלה הא היה בקרקרותה לקבל פוסל ולא דמי להא שתנן בכלים (פ"ב ג) הטורין שזכ"ח סילונות אע"פ שמקבלין כלומר שיטולין לקבל קאת בקרקרותה והתם בנעשית לקבל מאליה שנקרב מחמת המים אבל הכא שעושין צידים לכך. מלך הוא ללא חשיב קבלה הא היה בקרקרותה חשיב קבלה ופוסל.

ח. רמב"ם | מקוואות פרק ו'

ב. כל כלי שלא נעשה לקבלה אף על פי שהוא מקבל אינו פוסל את המקוה, כגון הסלונות שהמים נמשכין מהן אף ע"פ שהן רחבים באמצע ומקבלין אין פוסלין את המקוה בין שהיו של מתכת או של חרס.

ט. בית יוסף | יו"ד סימן ר"א

כתוב בהגהות מרדכי דקידושין (סי' תקס) על מקוה שהמשיכוהו דרך לטור אף על גב דאין לו לבזבז מל' רוחותיו והוי כמו סילון שהוא [פרוץ] מל' ראשו מכל מקום מיפסיל מפני חשך חטטין שצנורו כלאיתא במסכת מקוואות (פ"ד מ"ג) החוטט צנינור לקבל לטורות בשל עץ בכל שהוא ואם היו המים מתחלחלים והרקוב צנורו פסול בכל שהוא ע"כ וכתב מהרי"ק שזורש נ"ו (עגף ג - 7) שפשט המנהג בכל ישראל לעשות מקוואות על ידי מרזבות המקלחים מים מן הגגות ואולי כי גם זה הדעת שמחמיר כל כך ללא דבר מהמרזבות הדבוקות לגגות דשליט בהו אוירא טובא ולא שכיח שיתלחלו וירקבו עד שתתהוה שם גומא אלא דוקא צנינור הקבוע בקרקע ואפשר מתחת לרצף ללא שליט ביה אוירא ונקרב בקל על ידי לחלוותית הקרקע התם הוא דחייש להכי ומכל מקום אני נוהג שלא לעשות המרזבות על ידי חטיטה פן תשאיר בו איזו גומא שיתעכבו שם המים אלא אני נוהג ליקח שני נכרים משופים היטב ולהדביקם זו לזו כמין חומר וגם אני אומר להגביה ראש הצינור האחד אותו שאינו לצד המקוה ולהשפיל הראש שצד המקוה כדי שירדו המים בשטף גדול ובמרוצה גדולה למקוה ואלא יתעכבו צנינור ולא יבוא להתלחלח ולהרקוב ע"כ.

